

ITI

Ústecko-chomutovské aglomerace

Analýza rizik

k 30. 6. 2021

Mgr. Jiří Starý

Ing. Nikola Potencová

Bc. Petr Mládek

Odd. řízení ITI

Magistrát města Ústí nad Labem

Metodický přístup

Analýza rizik identifikuje možné rizikové faktory implementace nástroje ITI Ústecko-chomutovské aglomerace (ITI ÚChA), které vyplývají pro nositele ITI, případně i další subjekty. Vzhledem k průběžnému sledování vývoje těchto rizik a informování řídicích struktur ITI o potenciálních hrozbách, patří Analýza rizik mezi hlavní nástroje řízení realizace Integrované strategie Ústecko-chomutovské aglomerace (ISg ÚChA).

Východiska pro stávající Analýzu rizik vychází z kapitoly č. 21 ISg ÚChA, kde byla identifikována rizika ještě v přípravné fázi ITI ÚChA. Z důvodu vyhodnocení dosaženého pokroku je zachován stejný metodický přístup a struktura dat. Jedinou a klíčovou změnou je přidání polí pro sledování změny oproti první Analýze rizik (za období 1. 7. 2017 – 31. 12. 2017) včetně odůvodnění, co pokles/nárůst rizika způsobilo či ovlivnilo. Oproti Analýze rizik uvedené v ISg ÚChA byla identifikována i nová rizika, která jsou rovněž průběžně vyhodnocována.

Dle charakteru jsou rizika členěna do několika kategorií:

- Finanční
- Věcná
- Organizační
- Právní
- Komunikační

Pro každé riziko je identifikována jeho významnost (rozmězí 1–5 s tím, že stupeň 1 představuje nejnižší významnost rizika, stupeň 5 nejvyšší). Významné je takové riziko, které může v případě naplnění významně ohrozit či negativně ovlivnit implementaci nástroje ITI Ústecko-chomutovské. Dále je vyhodnocena pravděpodobnost rizika vyjadřující, s jakou pravděpodobností se riziko naplní (opět hodnocení 1-5). Výsledný dopad rizika je součinem významnosti a pravděpodobnosti s tím, že výsledná škála je definována takto:

- 1–6 nízký dopad
- 7–13 střední dopad
- 14–19 vysoký dopad
- 20–25 kritický dopad

Pro každé identifikované riziko jsou hledána opatření k eliminaci rizik s důrazem na rizika, kde byl identifikován nejvýznamnější dopad.

Riziko		Hodnocení rizika						Nositel rizika	Opatření
Název	Popis rizika	Významnost	Pravděpodobnost	Výsledný dopad	Úroveň rizika	Změna	Odůvodnění		
FINANČNÍ RIZIKA									
Nedostatek projektových záměrů pro naplnění některých opatření	Příčinou rizika je neadekvátní odhad nositelů integrovaných projektů ve fázi přípravy strategie. Rovněž některé podmínky výzev ŘO snižují absorpční kapacitu území. Toto riziko evidujeme zejména u sociálního bydlení v případě obcí a měst.	5	5	25	Kritický dopad	0	Ačkoliv se zejména statutární města snaží podpořit absorpční kapacitu a vykupují byty od místních obyvatel, zůstává poptávka po sociálním bydlení nízká. Riziko rovněž přetrvává i u sociálních služeb.	Nositel ITI	Ve snaze o maximální čerpání finančních prostředků v rámci IROP je snaha včasné reagovat na problémy při realizaci projektů, např. vyhlášováním výzev nositele ITI. Jelikož ŘO IROP umožňoval vyhlášováním výzev nositele ITI do 6/2021, tato možnost již nadále nebude.
Nedostatečná připravenost projektových záměrů	Investičně nákladné projekty s náročnou projektovou přípravou jsou reálně ohroženy zpožděními plynoucími z realizace veřejných zakázek či vnitřních schvalovacích procesů. Toto riziko výrazně ohrožuje dodržování finančního plánu ISg a v konečném důsledku může způsobit i odejmutí části alokace. Toto riziko je reálné zejména pro výstavbu přestupních terminálů.	4	3	12	Střední dopad	0	Riziko se daří snižovat. Klíčový projekt Modernizace a rekonstrukce tramvajové trati Most-Litvínov je již i přes nutné prodloužení kvůli souvislosti s COVID-19 v plné fyzické realizaci. Z dalších investičně náročných projektů byl zrealizován Dopravní terminál v Kláštecku nad Ohří.	Nositelé projektů	Opatřením je včasná komunikace v případě konkrétních problémových projektů jednak s žadateli a dále s daným řídicím orgánem. Situaci lze rovněž řešit také úpravou termínu ukončení realizace projektů ve výzvě nositele ITI.
Příliš velké finanční nároky projektových záměrů vzhledem k finanční alokaci ITI	V některých oblastech přesahují finanční nároky projektových záměrů finanční možnosti ITI. Vzniká tedy riziko, že budou-li podpořeny jen některé projekty, budou podpořeny projekty méně kvalitní, ale připravené projekty, na úkor projektů, které skutečně naplňují integrovaný a synergický charakter ITI.	3	1	3	Nízký dopad	0	S ohledem na plánované výzvy a znalost absorpční kapacity v území již není očekáváno, že by tato situace nastala.	Nositel ITI - Nositelé projektů	Budou podpořeny ty projekty, které nejlépe plní cíle ITI a v rámci hodnotícího procesu na straně nositele ITI není možné, aby stanovisko ŘV ITI dostal projekt, který bude v rozporu s ISg ÚChA. Může být tedy teoreticky ohrožen integrovaný charakter, nicméně nemůže být podpořen nekvalitní projekt, který by byl v rozporu s ISg ÚChA. K dodržení integrovaného charakteru je nicméně nastaven postup vytváření souborů projektových záměrů.

Riziko		Hodnocení rizika						Nositel rizika	Opatření
Název	Popis rizika	Významnost	Pravděpodobnost	Výsledný dopad	Úroveň rizika	Změna	Odůvodnění		
Nedostatek peněz na spolufinancování projektů ze strany nositelů	Toto riziko spočívá ve špatném odhadu finančních nároků jednotlivých projektů i v chybném odhadu ekonomických ukazatelů a solventnosti nositelů projektů v následujících letech.	4	3	12	Střední dopad	0	Riziko postupně klesá, nicméně stále může být aktuální v souvislosti s klesající příjmovou stránkou rozpočtů obcí v souvislosti s pandemií COVID-19.	Nositelé projektů	Naprostá většina opatření je zpřístupněna více typům žadatelů, takže v případě finančních komplikací lze při včasné identifikaci tohoto rizika u konkrétního žadatele zahájit jednání s dalšími potenciálními žadateli. Zároveň ITI umožňuje žadatelům dlouhodobé plánování i co se týče rozpočtové zátěže.
Opožděné vyplácení finančních prostředků ze strany poskytovatelů dotací	Toto riziko spočívá v opožděném inkasu dotace dílčího projektu, než jaký byl předpoklad (viz finanční plán každého projektu). Může se stát, že vyplácení dotace nebo její částí bude z různých důvodů na straně poskytovatele dotace opožděno, čímž dojde k narušení předpokládaného vývoje cash flow. To může mít zejména u investičně náročnějších projektů značný vliv i na finanční plán ISg a zejména plnění finančních milníků.	4	2	8	Střední dopad	0	Spíše než ze strany ŘO či ZS jsou související problémy zaznamenávány u některých žadatelů, kdy nedochází včas k předložení, administraci a tedy i k následnému vyplácení žádostí o platbu.	Nositel ITI - Nositelé projektů	V případě jednotlivých projektů je eliminace tohoto rizika podmíněna zajištěním dodatečných finančních zdrojů, které pokryjí případné dočasné „výpadky“ ve financování jednotlivých poskytovatelů dotací (např. úvěr). V případě finančního plánu ISg ÚChA je žádoucí řídit naplňování Strategie v předstihu, aby případný výpadek měl na finanční plán minimální vliv.
Překryv integrovaných výzev s individuálními výzvami	V některých případech (zejména IROP) nastávají situace, kdy žadatelé mohou svůj projekt předložit do výzvy ITI ÚChA i do individuální výzvy. V takovém případě může být žadatelem upřednostněna individuální výzva před výzvou integrovanou (např. z pohledu času, jednodušší implementace atd.), což má výrazný vliv na finanční plán ISg a plnění stanovených milníků.	3	1	3	Nízký dopad	-3	Toto riziko již není pravděpodobné vzhledem k pokročilé fázi programového období a vyhlášení závěrečných výzev na straně nositele ITI.	Nositel ITI	Opatřeními k eliminaci tohoto rizika je zejména komunikace s žadateli jak při přípravě projektů, tak na jednáních pracovních skupin, kdy je třeba na riziko upozorňovat a důsledně vysvětlovat negativní důsledky, pokud bude naplněno. Riziko může být částečně potlačeno adekvátní znalostí výzev ŘO a úprav integrovaných výzev dle specifických potřeb území, které jsou identifikovány v ISg ÚChA.

Riziko		Hodnocení rizika						Nositel rizika	Opatření
Název	Popis rizika	Významnost	Pravděpodobnost	Výsledný dopad	Úroveň rizika	Změna	Odůvodnění		
VĚCNÁ RIZIKA									
Nesplnění navržených cílových hodnot indikátorů	Vzhledem k tomu, že indikátory ITI byly navrhovány dříve, než byla zahájena realizace (a často i příprava) projektů, hrozí zde riziko, že cílové hodnoty indikátorů nebudou naplněny. U některých monitorovacích indikátorů rovněž došlo ke změně výpočtu oproti přípravné fázi ISg ÚChA.	5	3	15	Vysoký dopad	0	Zatímco u některých aktivit je již nyní jasné, že nebude problematické stanovené hodnoty plnit, např. u SŠ bylo nastavení kapacity naddimenzované a na základě jiného výpočtu. Riziko přetrvává zejména v oblastech s možným nedočerpaním alokace (sociální bydlení, sociální služby). Nicméně v jiných oblastech (např. s vazbou na OP VVV) dochází k průběžnému navyšování monitorovacích indikátorů při realizaci projektů.	Nositel ITI	Toto riziko může být minimalizováno zejména včasnou komunikací s příslušnými ŘO, kdy je nutné řešit jednotlivé dílčí problémy a vysvětlovat důvody neadekvátního nastavení v době přípravy ISg ÚChA. Často je to nicméně způsobeno zásahem ŘO (např. v případě výzvy OP VVV na předaplikační výzkum byly vyřazeny některé indikátory, které jsou ale nadále v ISg ÚChA uvedeny). Krajiním řešením je žádost o změnu ISg.
Nesplnění navržených milníkůvých hodnot indikátorů	U IROPu jsou k 31. 12. 2018 stanoveny milníkové monitorovací indikátory, jejichž neplnění může stejně jako v případě neplnění finančních milníků mít za následek i odejmutí části rezervované alokace. V případě ITI ÚChA jsou nastaveny milníkové indikátory pouze pro sociální bydlení a nákup vozidel MHD.	4	1	4	Nízký dopad	0	V tomto období již riziko není relevantní - nesplnění milníkůvých hodnot v případě sociálního bydlení bylo řešeno změnou ISg ÚChA.	Nositel ITI	Opatřením k zabránění naplnění tohoto rizika je především komunikace s potenciálními žadateli a dostatečná osvěta v území např. prostřednictvím seminářů pro žadatele. Zároveň je nutné vyhlášovat výzvy nositele ITI i ZS ITI tak, aby byly stanovené hodnoty milníkůvých indikátorů reálně dosažitelné a minimalizovat tak administrativní procesy na straně nositele ITI.

Riziko		Hodnocení rizika					Nositel rizika	Opatření
Název	Popis rizika	Významnost	Pravděpodobnost	Výsledný dopad	Úroveň rizika	Změna		
Nedodržení časového harmonogramu	Časový harmonogram je jedním ze zásadních parametrů sledování realizace ITI. Jeho neplnění je rizikem i pro dotčený ŘO a může vést k odejmutí části rezervované alokace. Vzhledem ke zpoždění přípravy programového období lze tyto komplikace očekávat zejména jak na začátku, tak v průběhu realizace ITI.	5	5	25	Kritický dopad	0	Nositel ITI	Finanční plán ITI a jednotlivých opatření na jednotlivé roky byl sestaven tak, aby bral v potaz dobu předpokládané přípravy a realizace identifikovaných integrovaných projektových záměrů, nicméně i tak může docházet ke zpoždění či nerealizaci některých projektů. V případě zpoždění projektové přípravy je nutné řešit danou situaci dialogem s příslušným ŘO.
Časté změny strategie ITI (finanční plán, rozpočet, indikátory)	Nutnost změn ISg s sebou nese zásadní rizika, jelikož změny ISg budou muset procházet složitým schvalovacím procesem nejen ve vztahu k MMR, ale i ostatním ŘO. Zásadní změny ITI pak mohou mít rovněž vliv na hodnocení při schvalování ISg ÚChA.	2	2	4	Nízký dopad	-2	Nositel ITI	Ačkoliv nutnost provádět dílčí změny ISg ÚChA je velmi reálná, rizika se souvisejícími procesy lze výrazně zredukovat předjednáním a konzultacemi změn s ŘO a konkretizací jejich požadavků vůči narovnání finančního plánu a monitorovacích indikátorů.

Riziko		Hodnocení rizika						Nositel rizika	Opatření
Název	Popis rizika	Významnost	Pravděpodobnost	Výsledný dopad	Úroveň rizika	Změna	Odůvodnění		
Široce vymezená aglomerace – územní rozdrobenost projektů a slabé integrační vazby projektů	ISg ÚChA specifikuje zaměření jednotlivých intervencí, nicméně stále se jedná o strategický dokument a je zde tedy určitá míra obecnosti. V souladu s ISg tak mohou být i projekty, které nemají jasnou vazbu na jiné projekty či opatření. Hrozí proto v případě výrazné kumulace těchto projektů značná rozdrobenost projektů a upozadění integrovaného přístupu.	3	2	6	Nízký dopad	0	Zejména prostřednictvím pracovních skupin či koordinačních jednání se daří nacházet spolupráci při přípravě a realizaci projektů a posilovat partnerský princip.	Nositel ITI	Riziko bude eliminováno důkladnou konzultací záměrů na tematických pracovních skupinách pro jednotlivé výzvy nositele ITI. Pracovní skupiny budou diskutovat potřebnou integrovanost projektu a jeho schopnost synergicky přispět k zásadnímu zlepšení v identifikovaných problematických oblastech. Zároveň struktura výzev nositele ITI je připravována ve vazbě na integraci jednotlivých záměrů i témat.
ORGANIZAČNÍ RIZIKA									
Nízká efektivita implementačního systému ITI	V rámci ISg ÚChA a Operačního manuálu ITI byla v souladu s Metodickým pokynem pro využití integrovaných nástrojů stanovena implementační struktura ITI ÚChA a nastaveny dílčí procesy. Vzhledem k tomu, že tento nástroj je zcela nový, mohou se některé tyto postupy ukázat jako nefunkční.	4	3	12	Střední dopad	0	V tomto období nebyl zaznamenán žádný problém, nicméně nositel ITI stále vnímá s ohledem na zkušenosti dílčí rizika vyplývající z nadřazených metodických dokumentů.	Nositel ITI	Během implementace ITI je průběžně sledována efektivita implementačního systému a jednotlivých procesů a v případě potřeby budou postupy měněny tak, aby odpovídaly potřebám.
Organizačně náročný výkon agendy Zprostředkujícího subjektu ITI pro některé OP	Pro OP financované z ERDF vystupují nositelé ITI rovněž v roli zprostředkujícího subjektu. Odd. ZS ITI se tak stává součástí implementačního systému OP, což předpokládá velmi vysoké nároky na procesní postupy a zodpovědnost za výkon svěřených činností. Rovněž to znamená nároky na personální kapacitu nositele ITI, jehož se budou týkat také kontroly, audity atd. pro IROP a OP VVV.	5	1	5	Nízký dopad	0	Odd. ZS ITI je personálně stabilní a jeho postupy jsou standardizované. Navíc s ohledem na závěr programového období 2014-2020 se snižuje jeho role při hodnocení projektu.	Nositel ITI / ZS ITI	Pro jednotlivé operační programy (IROP a OP VVV) má odd. ZS ITI zpracován vlastní operační manuál, který stanoví jednotlivé postupy. Vzhledem k extrémní specifičnosti výkonu této agendy je nutné zaměstnancům ZS ITI zajistit odpovídající pracovní podmínky. K tomu je mimo jiné určena podpora z Operačního programu Technická pomoc.

Riziko		Hodnocení rizika						Nositel rizika	Opatření
Název	Popis rizika	Významnost	Pravděpodobnost	Výsledný dopad	Úroveň rizika	Změna	Odůvodnění		
Podpora řízení ITI z Operačního programu Technická pomoc	Podpora personálních a administrativních kapacit je hrazena z projektu z Operačního programu Technická pomoc. V případě neplnění některých ze závazků je nositel ITI vystaven riziku sankcí.	2	2	4	Nízký dopad	0	V realizaci je již třetí projekt OP TP a zaměstnanci mají dostatečné zkušenosti a kompetence k řízení projektu OP TP.	Nositel ITI	Toto riziko lze minimalizovat přenosem zkušeností z obdobných projektů realizovaných v minulém období (zejm. Management IPRM), důkladným studiem metodických dokumentů či konzultacemi v případě nejasností s ŘO.
Změna politického vedení města spojená se změnou rozvojových priorit	Riziko změny politického vedení nositele ITI i dalších statutárních měst je konstatně aktuální. Nové politické vedení přitom může mít jiné představy o využití rozvojového potenciálu a řešení problémů ve vymezeném území. Tato změna orientace pak může mít vliv na celkové zaměření ITI.	3	2	6	Nízký dopad	0	S ohledem na již minimální volnou alokaci bude toto riziko aktuálnější až v souvislosti s přípravou nového období 2021-2027.	Města / Nositel ITI	Strategie ITI byla zpracována za účasti všech partnerů v území a vyjadřuje tak konsensus různých subjektů. Kromě toho byla ISg ÚChA hodnocena a schválena v určitém rozsahu a není možné tematické zaměření diametrálně měnit. Každá případná dílčí změna rovněž podléhá schválení ze strany ŘV ITI, RM/ZM ÚnL, MMR ČR a příslušného ŘO.
Obtížné hledání shody mezi 5 statutárními městy při formulaci priorit ITI a při realizaci ITI	Ústecko-chomutovská aglomerace je polycentrickým metropolitním regionem a lze očekávat, že bude jednou z aglomerací, kde bude realizace ITI nejsložitější, protože nositelem fakticky není jeden subjekt, ale pětice statutárních měst, přičemž každé z nich má jinou představu o svých rozvojových prioritách, o tom, jak tyto priority realizovat prostřednictvím ITI, i o tom, jak důležitým nástrojem ITI a ESIF jsou.	3	2	6	Nízký dopad	0	S výjimkou Statutárního města Teplice, které nemá nominovaného člena do ŘV ITI, lze hodnotit komunikaci a spolupráci na politické (zejm. ŘV ITI) i úřednické (PS, koordinační jednání) úrovni jako pozitivní. Zároveň pokračují jednání ve vazbě na období 2021-2027.	Města / Nositel ITI	Nástroj ITI Ústecko-chomutovské aglomerace je od počátku připravován na partnerském principu, tedy nejen za účasti 5 statutárních měst, ale i dalších subjektů (Ústecký kraj, dopravní podniky, neziskové organizace, správci infrastruktury atd.). Kontinuitu v nastavené spolupráci při přípravě ISg ÚChA zajišťují zejména územní koordinátoři, kteří spolupracují s odd. řízení ITI v jednotlivých statutárních městech.

Riziko		Hodnocení rizika						Nositel rizika	Opatření
Název	Popis rizika	Významnost	Pravděpodobnost	Výsledný dopad	Úroveň rizika	Změna	Odůvodnění		
Vedlejší vlivy a nepředvídatelné události znesnadňující úspěšnou realizaci ITI	Na realizaci ITI může mít zásadní vliv hned několik vnějších faktorů. Mezi ně patří nedodržení termínů připomínkování výzev ze strany ŘO, posuny v harmonogramu výzev ŘO, nejednotné nastavení schvalování integrovaných projektů, funkčnost monitorovacího systému atd.	2	5	10	Střední dopad	0	Pandemická situace COVID-19 měla i nadále významný vliv na realizaci ITI a nelze vyloučit opakování podobné situace.	ŘO OP / Nositel ITI	Jedná se o vnější riziko, na které je nutné rychle a adekvátně reagovat v souladu s nastavenými metodickými postupy. Ovlivnit jeho vznik nicméně v naprosté většině případů možné není.
PRÁVNÍ RIZIKA									
Nevyjasněná pravidla pro předkládání a realizaci integrovaných projektů ohrožujících jejich realizovatelnost	Riziko spočívá v nevyjasněných pravidlech, například v oblasti veřejné podpory, generování příjmů, zadávání zakázek atd., které mohou zásadním způsobem ohrožovat přípravu a realizaci integrovaných projektů.	3	1	3	Nízký dopad	-3	Jelikož programové období 2014-2020 spěje ke svému konci jsou veškerá pravidla a metodické postupy již zaběhnuté a standardizované. V tomto smyslu nedochází k výraznějším komplikacím.	ŘO OP / Nositelé projektů	Riziko je nutné eliminovat na národní úrovni, kdy jsou prosazovány přístupy vedoucí k jednotnému metodickému prostředí. Přesto je řada postupů různá pro jednotlivé operační programy. Hlavním partnerem pro ITI je při těchto jednání MMR-ORP.
Nevyjasněné vlastnické vztahy a další organizační problémy při realizaci jednotlivých projektů	Toto riziko se týká pouze omezeného okruhu většinou investičně náročných záměrů (např. přestupní terminály, revitalizace starých ekologických zátěží), tedy nemůže ohrozit realizaci ITI jako celku, ale pouze realizaci relevantních integrovaných projektů.	3	3	9	Střední dopad	0	V uplynulém období došlo k výraznému postupu při projektové přípravě a realizaci investičně náročných projektů. Mnohé projekty již byly úspěšně zrealizovány, nicméně nejen v souvislosti s mimořádnou situací COVID-19 byly evidovány i projekty s neúspěšnou realizací.	Nositelé projektů	Projektové záměry, u nichž hrozí neúspěšná příprava či realizace v důsledku nevyjasněných vlastnických vztahů nebo jiných organizačních problémů, mohou být připravovány v užší spolupráci s řídicí strukturou ITI (zejména pracovními skupinami, manažerem ITI, příp. řídicím výborem). Předpokládá se, že ITI je možné realizovat řadou projektů a že nerealizace jednoho nebo několika málo projektů neohrozí realizaci ITI jako celku.

Riziko		Hodnocení rizika					Nositel rizika	Opatření
Název	Popis rizika	Významnost	Pravděpodobnost	Výsledný dopad	Úroveň rizika	Změna		
Potenciální střet zájmů	Vzhledem ke komplikované implementační struktuře vzniká prostor pro potenciální střet zájmů v různých úrovních rozhodovacích procesů (odd. řízení ITI x odd. ZS ITI, odd. projektů a dotací MmÚ x odd. řízení ITI, ŘV ITI x žadatel).	2	2	4	Nízký dopad	0	Nositel ITI	Na straně nositele ITI musí být jednoznačně stanovené postupy, aby bylo deklarováno, že veškeré prováděné úkony jsou transparentní a nediskriminační. Stejně tak je stanoven postup pro případné ohlášení podezření na střet zájmů v Operačním manuálu nositele ITI.
KOMUNIKAČNÍ RIZIKA								
Slabá podpora ITI ze strany obyvatel a dalších subjektů	Jelikož je ITI novým a relativně komplikovaným nástrojem, lze zejména ze začátku očekávat nedůvěru až nepochopení ze strany politických představitelů klíčových měst, spolupracujících subjektů, žadatelů i veřejnosti.	1	2	2	Nízký dopad	0	Nositel ITI	Riziko má jinou pravděpodobnost i významnost u různých cílových skupin, nicméně tím hlavním nástrojem k jeho eliminaci je maximálně komunikace, otevřenost a osvěta.
Nedostatečná publicita na regionální i národní úrovni	Kromě obecného povědomí o nástroji ITI je nutné vnímat i jeho pozici v rámci územní dimenze uplatňované napříč ČR a jeho obhájení vůči široké veřejnosti i např. Evropské komisi.	2	3	6	Nízký dopad	0	Nositel ITI	Opatřením je informační kampaň jak u jednotlivých integrovaných projektů, tak u ITI jako celku – na úrovni MMR ČR, a to zejména s důrazem na příklady dobré praxe.